

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatioportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta

Viite: VN/24783/2025

Lausunto annettu lausuntopalvelussa:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=997a31ec-c585-441c-9820-afa95c7abef3>

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua.

Lausuntopyyntö koskee Suomen ja Naton strategisten johtoesikuntien välillä tehtävää, Pariisin pöytäkirjaa täydentävää sopimusta (*Supplementary Agreement*, ns. SA-sopimus).

Unifi kannattaa luonnoksessa ehdotettuja muutoksia pääosin, sillä ne selventävät sitä, millä henkilöryhmillä on Nato-sopimukseen liittyen oikeus oleskella Suomessa ja hakeutua opiskelemaan yliopistossa ilman, että heidän tarvitsee hakea oleskelulupaa.

Unifin näkökulmasta huomionarvoinen on kyseistä SA-sopimuksen 33 artiklaa käsittelevä osuus. Kyseinen 33 artikla koskee koulutusta ja mm. Suomessa toimivassa Naton sotilasesikunnassa palvelevan henkilöstön ("jäsenet", ks. tarkka määritelmä sopimuksen art. 1, 12 kohta) ja heidän huollettaviensa (ks. tarkka määritelmä sopimuksen art. 1, 13 kohta) pääsyä suomalaiseen opetukseen. 33 artiklan 1 kappaleen velvoite ydinsisällöltään on siis opetukseen pääsyn takaaminen edellämainituille jäsenille ja huollettaville samoin edellytyksin kuin Suomen kansalaisille.

Kyseisen artiklan 1 kappaleen mukaan jäsenille ja heidän huollettavilleen sallitaan pääsy Suomen viranomaisten (mukaan lukien alueelliset, paikalliset ja vastaavat viranomaiset) järjestämään opetukseen ja varhaiskasvatukseen, mukaan lukien suomen ja ruotsin kielen opetus, samoilla edellytyksillä ja kurssimaksuilla kuin Suomen kansalaisille.

Hallituksen esityksen teksti on kuitenkin epäselvä siltä osin, katsotaanko 1 kappaleen "viranomaisten"/"authorities" -määritelmään ja siten kappaleen soveltamisalaan kuuluvaksi myös yliopistolain soveltamisalaan kuuluvat ja julkista hallintotehtävää hoitavat yliopistot ja näiden tarjoama koulutus ja opetus. Hallintolain 2 §:n 2 momentin nojalla julkisoikeudelliset laitokset kuten julkisoikeudelliset yliopistot kuuluvat viranomaiskäsitteen alaen. Säätiöyliopistot ja osakeyhtiömuotoiset ammattikorkeakoulut sen sijaan ovat yksityisiä, joilla kuitenkin on julkisia hallintotehtäviä.

Myös korkeakoulujen lukuvuosimaksujen kannalta 1 kohdalla voi olla merkitystä. Esityksessä puhutaan kurssimaksuista. Yliopistolaisissa (YOL) ja ammattikorkeakoululaissa (AMKL) velvollisuus lukuvuosimaksun suorittamiseen vieraskielisissä ohjelmissa on sidottu kansalaisuuteen tai oleskelulupastatukseen. Unifi katsoo, että 33 artiklan 1 kappaleen

soveltamisalaa ja määräyksen suhdetta myös yliopistolakiin on tarpeen esityksessä selventää.

Maanpuolustuskorkeakoulun osalta asia on sopimusmääräyksen valossa hieman selkeämpi, koska MPKK on valtion viranomainen.

Sopimuksen 33 artiklan 4 kappaleen osalta kyse on siitä, että jäsenille ja huollettaville, jotka ovat joko käyneet suomalaista koulua tai Suomen järjestelmän mukaisesti perustettua kansainvälistä koulua tai myöhemmin erillisin sopimuksin perustettua koulua ja saaneet tällaisesta koulusta päättötodistuksen, taataan mahdollisuus jatkaa aina yliopistokoulutukseen saakka samoin ehdoin kuin suomalaisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen päättötodistuksen saaneet oppilaat. Tämä on sopimuksen ja hallituksen esityksen keskeinen liittymäpinta yliopistokoulutukseen. Yliopistolain mukaisesti yliopistot kuitenkin päättävät opiskelijavalinnan perusteista ja Unifi katsoo, että myös tämän suhteen esitystä on tarpeen tarkentaa.

Mikäli sopimuksessa mainittuja erillisiä koulusopimuksia myöhemmin laaditaan, tai perustetaan sopimuksen nojalla muussa kansallisessa kuin Suomen järjestelmässä toimivia kouluja, on syytä varmistaa, että kyseiset koulut otetaan huomioon yliopistolain ja ammattikorkeakoululain korkeakoulukelpoisuussäännöksissä. 33 artikla ei selvennä, olisivatko siinä mainitut koulut osa ulkomaista vai suomalaista koulutusjärjestelmää.

Lisäksi on epäselvää, koskisiko sopimuksessa mainittu erikseen pyydetty mahdollisuus osallistua Suomen sosiaaliturvaan myös opintososiaalisia etuuksia, kuten opintotuki.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Jari Ojala
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja